

Handleiding voor onderzoek in de Surinaamse Burgerlijke Stand.

De Burgerlijke Stand is het registratiesysteem waarin de overheid geboorte, huwelijk en overlijden van haar burgers aantekent.

De Surinaamse Burgerlijke Stand is op 1 juli 1828 ingevoerd. Het nieuwe registratiesysteem bevatte de volgende onderdelen:

1. Alle vrije (d.w.z. niet slaaf zijnde) inwoners van Paramaribo werden voortaan in zogenaamde **Wijkregisters** ingeschreven. Zij gaven daarbij zelf hun familienaam en voornamen op. Vóór 1 juli 1828 konden de mensen nog zelf hun familienaam en voornamen kiezen en eventueel veranderen, maar na 1 juli 1828 mochten de in de wijkregisters vastgelegde namen alleen nog met toestemming van de Gouverneur veranderd worden.
2. De **geboorte** en het **overlijden** van een vrije persoon moest voortaan worden aangegeven bij speciaal daarvoor aangewezen functionarissen. In Paramaribo moest aangifte worden gedaan bij de Secretaris van het Gemeentebestuur, in de districten (toen nog divisies genoemd) bij de Burger-Kapitein van de desbetreffende Divisie. Deze functionarissen stelden van iedere geboorte een geboorteakte en van ieder overlijden een overlijdensakte op. De akten werden chronologisch in geboorte- respectievelijk overlijdensregisters opgenomen.
3. Voor het voltrekken van **huwelijken** bleven de regels uit 1817 (Publicatie van 26 februari 1817, Gouvernementsblad 1817, nummer 2) voorlopig van kracht. Hierin stond o.a. dat men eerst moest trouwen bij de 'Heeren Gecommitteerden tot de Huwelijksche Zaken', waarna het huwelijk alleen op vertoon van een 'Extract uit het Trouwboek' kerkelijk kon worden ingezegend.
4. **Slaven** werden niet in de Burgerlijke Stand opgenomen. Hun geboorte en overlijden werden er niet in geregistreerd en ze mochten niet formeel trouwen. Tussen 1826 en 1863 waren er wel de zgn. slavenregisters, waarin de slaven per eigenaar werden geregistreerd en ook de mutaties per eigenaar werden bijgehouden. Voorbeelden van mutaties zijn: aankoop, verkoop, manumissie (individuele vrijlating), geboorte en overlijden van een slaaf. Na 1 juli 1863 zijn de huwelijken en overlijdens van de geëmancipeerde voormalige slaven uiteraard wel in de Burgerlijke Stand geregistreerd. Voor een verdere toelichting op de slavenregisters zie de Zoekhulp Slavenregisters op: <https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/zoekhulpen/suriname-slavenregisters>.

De uitvoeringspraktijk

1. In 1828 moest de **aangifte** van geboorte en overlijden in **Paramaribo** gedaan worden bij de Secretaris van het Gemeentebestuur, of zijn Eerste Kommies. Hij hield de registers van de

Burgerlijke Stand in Paramaribo bij. In 1835 werd deze taak overgenomen door een daarvoor speciaal bij de Gouvernements Secretarie aangewezen Ambtenaar van de Burgerlijke Stand.

2. In de **divisies (districten)** vervulden de daar werkzame Burger-Kapiteins en Heemraden tussen 1828 en 1863 ook de functie van Hulpambtenaar van de Burgerlijke Stand. De door hen opgemaakte geboorte- en overlijdensakten werden aan het eind van ieder jaar naar de stad overgebracht, waar ze achter de in de stad opgemaakte akten in de registers werden opgeborgen. In 1863 kreeg ieder district een eigen Ambtenaar van de Burgerlijke Stand, die zijn eigen geboorte- en overlijdensregisters bijhield. Van vóór 1863 (in sommige districten iets eerder of later) zijn er dus meestal geen aparte geboorte- en overlijdensregisters van de districten bewaard gebleven, maar zijn de akten uit de districten te vinden in de registers van Paramaribo.
3. De aangifte van de geboorte van een **'in echt verwekt' kind** moest door de vader gedaan worden en bij afwezigheid van de vader door de betrokken geneesheer, vroedmeester of vroedvrouw en wanneer deze ontbrak, door een naaste bloed- of aanverwant, een naaste buur, of iemand anders die kennis van de bevalling had. De aangifte van een **'buiten echt verwekt' kind** moest door de geneesheer, vroedmeester of vroedvrouw gedaan worden en wanneer deze ontbrak, door een naaste buur of iemand anders die kennis van de bevalling had. In 1828 kon de vader van een buiten echt geboren kind ook aangifte doen, mits hij het kind tegelijk 'erkende'. In 1835 werd echter nadrukkelijk bepaald dat de naam van de vader van een buiten echt verwekt kind niet meer in de geboorteakte vermeld mocht worden. Alleen de erkenning door de vader bij aparte notariële akte of de wettiging bij een opvolgend huwelijk van de ouders werd nog in de akte aangetekend.
4. Vanaf de invoering in 1828 (tot in ieder geval 1920) bevat de geboorteakte in principe alleen de voornaam of voornamen van het kind. Een in echt verwekt kind draagt van rechtswege de **familienaam** van de vader. Een buiten echt verwekt kind draagt de familienaam van de moeder, tenzij het kind volgens de geldende regels door de vader is erkend, of bij een opvolgend huwelijk van de ouders is 'gewettigd'. Het erkennen of wettigen van het kind werd wel in de geboorteakte aangetekend (in plaats van 'wettigen' werd ook wel de term 'echten' gebruikt). Na 1916 zijn er ook aparte registers voor erkenningen aangelegd.
5. Na 1829 werden **huwelijken** in het 'Lokaal van het Gemeentebestuur' voltrokken. Een kerkelijk huwelijk was voortaan alleen mogelijk met een door de Secretaris van het Gemeentebestuur afgegeven 'Certificaat'. Na 1833 werden de huwelijken 'ten Gouvernements-Huize' voltrokken en in 1843 werd bepaald dat alle huwelijken voortaan door de Ambtenaar van de Burgerlijke Stand zouden worden voltrokken.
6. In de loop van de tijd zijn er **verschillende modellen** geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten gebruikt, met een verschillende inhoud en indeling. Hieronder de gegevens die in het meest uitgebreide model gevonden kunnen worden:

Geboorteakte

Datum van de aangifte en naam van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand.

Naam, leeftijd, beroep en woonadres (alleen straatnaam) van de aangever.

Naam, leeftijd, beroep en woonadres van getuige 1.

Naam, leeftijd, beroep en woonadres van getuige 2.

Naam en woonplaats van de bevallen vrouw; als het om een getrouwde vrouw ging, werd ook de naam van de echtgenoot vermeld.

Datum, tijd en plaats van de bevalling; plaats werd meestal aangeduid met letter van de wijk en nummer van het huis.

Geslacht en voornaam of voornamen van het kind. In de eerste jaren van de Burgerlijke Stand werd soms ook de achternaam in de akte vermeld. In 1835 werd nadrukkelijk bepaald dat bij een ongetrouwde vrouw het kind de achternaam van de vrouw draagt. Sindsdien wordt in de akte bij de voornaam of voornamen van het kind niet meer de achternaam vermeld.

In de marge van een geboorteakte kan nog een vermelding van latere datum staan, over één van onderstaande gebeurtenissen:

- erkenning van het kind als natuurlijk kind door de moeder en de datum waarop dit ten overstaan van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand is gebeurd.
- idem door de vader, kan ook al meteen bij de geboorte, moet vanaf 1835 wel in een aparte notariële akte vastgelegd zijn.
- idem door de moeder en de vader.
- wettiging van het kind bij het huwelijk van de ouders en de datum van het huwelijk.
- naamsverandering van het kind.

Huwelijksakte

Datum van de huwelijksvoltrekking en naam van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand.

Naam, leeftijd, beroep, geboorteplaats en woonplaats van de bruidegom.

Namen, beroep en woonplaats van de ouders van de bruidegom en eventueel nadere aanduiding of de ouders overleden zijn.

Naam, leeftijd, beroep, geboorteplaats en woonplaats van de bruid.

Namen, beroep en woonplaats van de ouders van de bruid en eventueel nadere aanduiding of de ouders overleden zijn.

Opsomming van de documenten die bruid en bruidegom hebben overgelegd.

Gegevens over de afkondiging.

Of ouders aanwezig zijn en toestemming hebben verleend.

Naam, leeftijd, beroep en woonplaats van getuige 1 en eventueel (familie)relatie van getuige 1 tot bruid en bruidegom.

Naam, leeftijd, beroep en woonplaats van getuige 2 en eventueel (familie)relatie van getuige 2 tot bruid en bruidegom.

Eventueel namen en geboortedata van de kinderen die bij het huwelijk gewettigd worden.

Overlijdensakte

Datum van de aangifte en naam van de ambtenaar van de Burgerlijke Stand.

Naam, leeftijd, beroep en woonadres (alleen straatnaam) van de aangever.

Relatie van de aangever tot de overledene.

Naam, leeftijd, beroep en woonadres van getuige 1.

Naam, leeftijd, beroep en woonadres van getuige 2.

Overlijdensdatum en –tijd.

Plaats van overlijden (meestal straatnaam en huisnummer).

Naam, leeftijd, geboorteplaats en woonplaats van de overledene.

Geslacht van de overledene, af te leiden uit de aanduiding “in leven zoon van” of “in leven dochter van” .

Namen van de ouders van de overledene. Vaak werd alleen de naam van de moeder vermeld. Of staat er de aantekening dat dit de aangever niet bekend is. Indien de naam wel bekend was, werd meestal ook het beroep en de woonplaats van de ouders genoemd, dan wel dat ze overleden zijn.

Als **bijlage** bij deze handleiding zijn **22 voorbeelden** van in het verleden gebruikte modellen van geboorte-, huwelijks- en overlijdensakten bijgevoegd.

Welke registers zijn op dit moment openbaar?

1. Geboorteregisters en erkenningenregisters van langer dan **100 jaar** geleden, dus op dit moment zijn dat de registers van vóór 1920.
2. Huwelijksregisters van langer dan **75 jaar** geleden, dus op dit moment de registers van vóór 1945.
3. Overlijdensregisters van langer dan **50 jaar** geleden, dus op dit moment de registers van vóór 1970.

Waar kunnen de oude registers van de Surinaamse Burgerlijke Stand gevonden worden?

1. Alle registers van de Burgerlijke Stand in Suriname zijn in het verleden in **tweetvoud** bijgehouden. Eén exemplaar werd in de dagelijkse praktijk gebruikt door de ambtenaren van de Burgerlijke Stand en één duplicaat-exemplaar werd bewaard bij het Hof van Justitie (HvJ).
2. Bij het **Centraal Bureau voor Burgerzaken (CBB)** in Paramaribo bevinden zich de originele, in de dagelijkse praktijk gebruikte registers van de Burgerlijke Stand van 1828 tot heden. Deze zijn in principe niet vrij raadpleegbaar.
3. Delen van de oude registers van het CBB zijn in het verleden op **microfiches** gezet. De openbare delen kunnen geraadpleegd worden in de studiezalen van het Nationaal Archief Suriname (NAS) in Paramaribo en het Nationaal Archief Nederland (NAN) in Den Haag.

4. De **duplicaat-registers** van de Burgerlijke Stand die bij het Hof van Justitie bewaard werden, bevinden zich thans bij het NAS. Ze zijn in 1982 en 1995 van het HvJ overgedragen aan het NAS. De openbare delen kunnen in principe worden ingezien. Zie wel kanttekening hierna.
5. Op basis van de beschikbare inventarislijsten is onderstaand globaal overzicht van de in principe wel raadpleegbare registers gemaakt:

Registers	Op de microfiches	Duplicaat Hof van Justitie
Geboorten Paramaribo	1828 – 1974	1828 – 1899
Huwelijken Paramaribo	1801 – 1935	1869 – 1965
Overlijdens Paramaribo	1858 – 1960	1828 – 1969
Erkenningen Paramaribo	1916 – 1928	1916 – 1964
Geboorten Districten	geen	1869 – 1951
Huwelijken Districten	1860 – 1941	1863 – 1948
Overlijdens Districten	1853 – 1928	1863 – 1950
Erkenningen Districten	geen	1916 – 1962

Hierbij moeten de volgende **kanttekeningen** worden gemaakt:

- Grote delen van de duplicaat-registers van het Hof van Justitie zijn vanwege de slechte staat niet raadpleegbaar.
 - Op de microfiches onbreken diverse registers geheel of gedeeltelijk of bevatten ze slecht of niet leesbare afbeeldingen.
 - De voor de districten genoemde jaren zijn de jongste en oudste registers die per onderscheiden categorie in de inventarislijsten staan. Per district en per jaar kunnen de daadwerkelijk aanwezige registers aanzienlijk verschillen.
6. Er zijn plannen om de microfiches en duplicaat-registers te **digitaliseren** en op internet beschikbaar te stellen, maar er kan nog niet gezegd worden wanneer dit gerealiseerd is.

De Stichting voor Surinaamse Genealogie wenst u veel succes bij uw onderzoek!